

Výdaje státu v Česku dále zrychlují, i když daně z příjmů klesly, zjistila Akademie věd ČR

- editor007 | 7. března 2024

ČESKO: Daně z příjmů lidí klesly, výdaje státu ale dál zrychlují, ukázala nová studie institutu IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR s tím, že příjmy státu rostou o dost pomaleji než výdaje. Podle studie je proto nutná reforma.

I když už pominuly koronavirová pandemie, vysoká inflace i energetická krize, hospodaření státu, respektive deficit státního rozpočtu je na letošní rok plánovaný o 223 miliard korun vyšší než před pěti lety (tj. v roce 2019).

Příjmy rozpočtu se letos oproti roku 2019 zvýší o 435 miliard, výdaje však budou vyšší o 659 miliard korun.

Útrata státu se podle studie v daném období téměř zdvojnásobila, když narostla o 43 procent, zatímco příjmy narostly o necelých 30 procent. Důvodem je hlavně nižší pokles daně z příjmů fyzických osob a stagnace spotřebních daní na straně jedné a na druhé straně velký růst výdajů například na důchody či obranu.

Když ekonomové v příjmech a výdajích navíc zohlednili inflaci, která za dané období dosáhla skoro 41 procent, ukázalo se, že reálně klesla většina příjmů státu, zatímco klíčové výdajové položky naopak i reálně narostly.

„To přispělo k výraznému prohloubení deficitu státního rozpočtu navzdory tomu, že výsledek roku 2024 již bude ovlivněn konsolidačním balíčkem a dalšími úspornými kroky vlády,“ uvedli autoři studie.

Díky konsolidačnímu balíčku bude rozdíl v příjmech a výdajích menší, přetrvává však mezi nimi velký nesoulad.

Nárůst příjmů státního rozpočtu je hypoteticky schopen pokrýt jen část, konkrétně 66 procent nárůstu klíčových výdajů, zdůraznili autoři studie.

Vyšší příjmy státu stačí například na vyšší platby na důchody, na obranu, na platby za státní pojištění a školství. Nedostávají se však na sociální dávky, splátky státního dluhu, výdaje na infrastrukturu ze Státního fondu dopravní infrastruktury a další.

Příjmy ze zdanění fyzických osob letos oproti roku 2019 klesnou jak nominálně, tak reálně. Stát dostane letos od lidí o devět miliard korun méně. V reálných cenách je to dokonce o třetinu méně než v roce 2019.

Po přepočtu výnosu této daně na hrubý domácí produkt (HDP) bude letos její podíl pouze 2,5 procenta HDP oproti 3,7 procenta HDP v předkrizovém roce.

Důvodem, proč daní od lidí stát vybírá méně, je několik změn zákonů. K těm hlavním patří tzv. zrušení superhrubé mzdy, které prosadilo ANO s ODS v roce 2020, ale i navýšení slevy na poplatníka a zavedení paušální daně pro živnostníky od roku 2021.

„Bez těchto změn by výnos daně z příjmů fyzických osob procentuálně narostl zřejmě podobně jako u sociálního pojištění, což bylo o 37 procent. Protože oba tyto odvody jsou do velké míry stanoveny procentem z příjmů fyzických osob,“ píše se ve studii.

Daň z příjmů fyzických osob propadla hlavně v případě zaměstnanců, a to o 14 procent na letos plánovaných 122 miliard korun. Naopak více stát vybere od živnostníků, ačkoliv celkově jde jen o příjem kolem osmi miliard korun.

Výrazněji také roste srážková daň, za dané období je to letos o 76 procent. Lidé ji platí z dividend, úroků nebo z dohod o provedení práce, pokud neuplatní slevu.

Podle studie stagnují také spotřební daně. Ty se vybírají z pohonných hmot, tabákových výrobků či alkoholu. Příliš na tom zatím nemění ani konsolidační balíček, který postupně zvyšuje daň u zahrívaných tabákových výrobků nebo alkoholu od letošního roku.

Pokud jde o pohonné hmoty, například u nafty bude spotřební daň letos stejná, jako byla už před dvaceti lety, u benzínu pak jako v roce 2010. Za úvahu by podle studie stálo, zda by se u některých spotřebních daní nemělo zavést jejich automatické zvyšování například podle inflace nebo mezd.

[ZDROJ](#)